

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegraful este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenunțarea se face în Săbiiu la expediția foiei pe afară la c. r. post cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate către expediția. Prețului prenumerării pentru Săbiiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princip. și țierii streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia oră cu 7 cr. sirulu, pentru a doua oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 15. ANULU XX.

Săbiiu, in 20 Februaru (3 Mart.) 1872.

Motivele și rezultatele passivității.

IV. In specialu s'a adus că motivu pentru passivitate absolută: — Autonomi'a (ba după unii chiar și — independenți'a) Ardélului, cu provocare la diplom'a Leopoldina, la sancțiunea pragmatică, la legile din 1791, la diplom'a din 1860, la legile aduse în diet'a din Săbiiu etc. etc. —

„Chiamă-ne și Andrassy în patri'a noastră la dietă, și noi vom merge bucuroși”. Acestea sunt cuvintele, cu cari, după ce „nu mai ajungeau capitani la luptă”, intră și un „generalu” alu passivității în lupt'a dela — Mercurea. —

Noi nu vrem să sondăm mai afund eroismulu, cu carele acelu generalu vră să apere independenți'a s'eu autonomi'a Ardélului pre câmpulu celu onorificu alu passivității celei absolute, — nici nu ne mirăm de acea provocare a lui, ca adeca altu generalu, și încă după concepțiunea passivistilor, din o țieră cu totulu deosobita de Ardél, să se amestece în trebile autonome și independente ale Ardélului prin convocarea unei diete ardelenice. — Atari contradicțiuni în argumentările passivistilor vedem pre toate potecele lor. Observăm numai atât'a, ca deca Andrassy ar fi fostu cancelariu alu Ardélului, că Bar. Kemeny și contele Nádásdy s'eu Haller, amu pricepe intențiunea provocării. Dăra contele Andrassy, cându fu de generalulu nostru provocatu, eră ministru presedinte alu Ungariei, iera Ardélulu — după concepțiunea provocatorulu — țieră autonoma, care nu avăa de a face cu ministrulu presedinte alu Ungariei.

Nu ne remane asiă dăra alt'a decâtu să ne întărim în credinți'a noastră, ca și generalulu capitănilor passivității — facendu acea provocare, a vrutu încâtu-va să contedie de logic'a faptelor. Și clu că generalu probatu are multu resonu. — Și cei mai bravi generali potu veni, în pozițiune de a capitulă amesuratu impregiorărilor, ce îi au necesitată la acea — fără de a perde ce-va din laurii eroismulu.

Numai atunci, cându și generalulu comandante stă înaintea logicei faptelor complinite, — nu pot pricepe, cum de subalternii capitani mai credu ca voru potă continuă lupt'a ce l'a ocupatu logic'a faptelor, — și încă cu armele dreptulu istoricu și a legilor scrise pre acelu pergamentu, pre carele logic'a faptelor l'a aruncatu dejă în tésclulu celu nou a fabricei de harthia? —

En luati, rogu-ve, diplom'a Leopoldina, sancțiunea pragmatică, legile din 1771 etc. și cauți în ele, ce drepturi politice și-au asigurat românii prin aceea în autonomi'a Ardélului! — Dăra românii — mi se va răspunde — n'au participatu la aducerea acelu legi! — Dăra de ce n'au participatu? — Nu i-au lasatu cei'alți! — Ei! eata și aci logic'a faptelor, ce constată pre de o parte nepotenti'a, pre de alta parte — poterea, și poterea, nu potemu negă, e și astadi celu nedisputabilu dreptu, ce domineza suprafati'a pământulu. —

Fatia cu acest'a în zădaru avemu filosofi de acei'a, cari mergu cu provocarea la dreptulu românulu până la codicele Iustinianu (asiă scól'a lui Barnutiu); — în zădaru scriemu noi brosiore despre independenți'a și autonomi'a Ardélului (Papiu, Hodosiu).

Logic'a faptelor le demintiesce pre toate. — Logic'a faptelor au delaturatu și legile din 1863/4, și la acesta logica — pôte ca nu în putiua mesura amu contribuit și noi — activistii și passivistii — totu într'o mesura.

Vi aduceți aminte — și de v'au parasitu memori'a — cetiti în actele congresulu nationalu din a. 1863 următoarele cuvinte datate de mesura, pre

cari le-a enunțiatu cu voce înaltă primul autoru alu politicei de passivitate absolută:

„Acidloru eu că omu alu păcei, că unulu cu familia numărôsa, că unulu din Ardél — propunu, ca noi pentru uniunea cu Ungari'a să nu ne mai sferimămu capulu, ci să o lasăm în voia Imperatulu, și să rugăm pre Maiestatea Sea, că pre noi, pre câtu se pôte, să ne lase la o parte, și să nu ne mai amestece la aceea.”

În diet'a din Săbiiu deputatii români luase în nume de reu fôrte parerea unui colega, care voi a pune deslegarea cestiunei uniunii Ardélului cu Ungari'a la pertractare meritôria; de aceea acestu obiectu se deslegă acolo numai mediatu, și pre jumătate.

Pôte ca asiă a cerutu logic'a faptelor de pre atunci. — Deca nu amu deslegatu ex thesi acea cestiune, cându stă încâtu-va în poterea noastră, ci o amu lasatu să o deslege altii, ba încă i-amu provocatu, că să o deslege altii și fără de noi, — apoi de ce ne mai mirăm atât'a, ca aceea s'a deslegatu în Pest'a? — Trebuie să marturisim, ca motiunea susu citată a dlui Baritiu din congresulu anulu 1863 a fostu comitivată de o prevedere ageră, cumca — adeca deslegarea acestei cestiuni nu aterna numai dela românii ardeleni.

Deca Ardélulu, după concepțiunea aparatôrilor independenței lui, e unu statu, s'eu cu alte cîvinte; o țieră cu dreptulu seu de statu, — atunci cestiunea uniunii trebuie să aiba și o latură, ce atinge dreptulu internationalu, și ecilibriulu européu. — Nu scim, încâtu au calculatu passivistii și la o intevenire diplomatică în deslegarea acestei cestiuni. Noi inse, afara de unele amenințări jurnalistice, ce numai ne-au compromisu caus'a, n'amu vedutu nici o mîscare, — prin urmare, diplomati'a estera ori a incuviințiatu — și tacendu — modulu după cum s'a deslegatu, — și în casulu acest'a, n'ou nu ne sta în potința de a luă lupt'a cu tota lumea, — ori cestiunea uniunii s'a privitu numai că o cestiune interna, și atunci nu mai pôte fi vorb'a de „independenți'a Ardélului”, — ci celu multu de întrebarea, deca o autonomi'a ôre-care a Ardélului este necesară pentru esistenți'a națiunei române, și în ce mesura?

Deca românii ardeleni suntu de acesta firmă credinți, apoi suntu datoru a o și apară, iera nu a o lasă în mîla lui Ddiu, și a se arunca pre perinele cele mai comode ale passivității absolute.

În zădaru voru asteptă generali și capitani passivității absolute, comodisandu în haremulu d'olice farnientelu, pre lângă unu ciubuc turescu, din a cărui fumu să conchida la cele mai imaginare visiuni ale viitorulu. — În zădaru voru asteptă ei aci până cându i va placea lui Andrassy, de a satisface provocării generalulu dela Mercurea.

Fugit inter ea, fugit irreparabile tempus.
(Va urmă.)

Evenimente politice.

Valorile dietei din Pest'a s'au înaltiatu și se înaltă încă sub presiunea legi electorale. Drépt'a dietei va învinge în lupt'a principiilor ce s'au pus pre tapetu cu ocaziunea acest'a, dăra trebuie să constatăm ca numai cu putiua maiestria și sciă ascunde punctulu celu debilu alu vulnerabilității se. Ce atinge în specialu Transilvani'a, toate sofisme Kelemenyi Gaboriane nu ajungu că să justifice erôrea ce o comite parte din deputati, prin maiestria carea nu are altu scopu decâtu de a scurtă pre români în dreptulu de alegere.

Manoper'a de altmintrea este bine calculată. Din partea majorității dietei aruncatu cu profasiune despretiulu asupra majorității române a acestei țieri și apoi suscitatu între români indignațiuni adevărate și prefacute, cari să combata ori-ce încercare de a participă la drepturile cetățenesci, și scopulu e ajunsu de a țiené în inertia miliône de cetățeni. În astfelu de casu vre-o doi, trei grosi la capătina, s'eu astuti, au ocaziunea efina de a deveni patrioti, nationali, martiri și mai scie Ddiu ce, fiindu ca ce e mai usoru decâtu a trage la incriminări asupra unei astfelu de nedreptăți, carea urdătorii o punu în scena cu scopulu de a avé în particularismulu lor mîna liberă din partea românilor.

Ceea ce e inse mai tristu din tota afacerea este, ca abisulu către care mergem în fia-care di cu unu pasu înainte este desconsideratu, și noi în locu să ne mîniăm, deca e să întrebuițăm espreșiunea pre acest'a acei ce calculă în contr'a noastră și punu apoi în lucrare acei calculi cum să nu ne vină n'ou bine, ne mîniăm pre institutiunile constituționale ale țierei, de care apoi fogim tocni'a în momentulu cându aru trebui să strigăm, ca astfelu aplicate, nu aduc folosu ci stricaciune țierei.

Din Germani'a vinu sciri interesante despre atentatulu asupra vietiei lui Bismarck. După toate câte se scrie s'aru paré, ca deca aru fi toate atentatele de natur'a acestui'a, atunci nu s'aru periclită nimenea de densele.

Clericali ultramontani au multe dureri. Nu le place nici decum primirea ce o are principele Fredericu Carolu în Itali'a. Fôia Iesuitilor „Unita catolica” i dă sfatulu să nu cum-va să se espuna privirilor papali cătu va remané (principele) în Rom'a, pentru ca va fi mai usoru a suportă foculu mitreleselor decâtu aprinsulu aspectu alu S. parinte. Principele cu toate aceste a fostu în Vaticanu la pap'a, dăra după ce-si facuse curtenirea mai întâi regelui Italiiei. Privirea papei s'eu n'a fostu aprinsă, s'eu ca nu au avutu foenlu ei nici o influență asupra germanulu rece, pentru ca acest'a s'a întorsu sanatosu din Vaticanu, s'au aprinsu însă iesuitii de mania pentru cetezanti'a ne mai audia, carea nici imperatulu Brasilei; nici regele Daniei ei numai principele nemțiescu a îndrasnitu a o comite. Dreptu complimentu pentru postpunerea ce a facutu principele papei, acest'a a provocatu prin unu cerculariu pre credinciosii sei din Itali'a să se rôge pentru catolicii din Germani'a.

Iesuitii lucră acum la unu planu grandios și adeca la restaurarea unui rege pre tronulu Franciei din Famili'a burdonilor ce a cadutu de pre tronulu la 1789 și apoi ierăsi la 1830. Fundea inscenarea s'a începutu în învecinatu regatu, Belgii, și sub ôre-care protecțiune a guvernulu ultramontanu de acolo, asiă partea cea bună a Belgiului a începutu nu numai în Antverpen ci și în capitala a-si manifestă neplacerea sea. În Antverpen serioșitatea a fostu asiă de mare încâtu nu s'a potutu evită unu conflictu între aperatorii straiului pretendentu de tron și între cetățenii cei iubitori de pace fatia cu unu statu învecinatu.

Diet'a Ungariei.

În ședinți'a din 15 Februaru a casei deputatilor se cetesce și autentică protocolulu ședinței precedente. Presedintele anunțâ mai multe petițiuni dela jurisdicțiuni, care se transpunu la locul competente. Deputatii de nou alesi din mai multe cercuri și ascernu protocoalele de alegere, care se transpunu comisiunei verificătoare. După ce mai multi deputati și depun mandatele și în cercurile acelea se ordina alegerea nou'a și după resolvirea altor afaceri secundare ascerne F. Luksih unu proiectu de lege despre abrogarea regaliilor. Ur-

méza la ordinea dilei că primul obiectu alegerea celor 10 membri pentru deputatiunea regnicolara in afacerea edificiului pentru parlamentu. Resultatulu se va publica in sedinti'a proxima. Urméza desbaterea in afacerea bancei. Mai întâiu se celesce raportulu comisiunei anuetaie de banca si votulu separatu alui E. Simonyi in afacerea acésta. Dupa aceea se incinge o desbatere scurta la obiectulu ordinii de di. Br. Fr. Podmoniczky doresce că proiectulu seu de lege despre abrogarea cautuniloru jurnaleloru sa se transpuna sectioniloru. K. Tisza spriginesce propunerea acésta si adauga ca nuntulu casei magnatiloru in afacerea proiectulu de lege despre contractualisti sa se transpuna sectioniloru. Ministrulu de financia spriginesce propunerea ultima, respinge inse pre cea dintâiu. Se decide ca numai proiectulu de lege despre contractualisti sa se tramita sectioniloru, cu ce sedinti'a se incheia.

In sedinti'a din 16 Februaru a casei deputatiloru se autentica protocolulu. Presedintele anunta o scrisore a ministru-presedintelui prin care comunica casei retragerea urmata a Banului Bedecovich.

Dupa resolvirea unoru-altor'a se continua desbaterea despre raportulu anuetaie de banca, la care iau parte Simonyi, K. Ghyczy, Ed. Zsedényi, P. Moritz si Ed. Horn, cu ce sedinti'a inca se incheia.

In sedinti'a din 17 Februaru se continua dupa autentizarea protocolulu sedintiei precedente, desbaterea in afacerea bancei. 3 cuventari in afacerea din chestiune, a lui Wahnmann, Kerkapolyi si Horn, implu sedinti'a intréga.

In sedinti'a din 19 Februaru anunta presedintele, dupa trecerea preste formalie, mai multe petitiuni, care deodata cu cele asternute de deputati se transpunu comisiunei respective. Dupa aceste se facu mai multe interpelatiuni, care se comunica ministerieloru respective. Se continua desbaterea in caus'a bancei si ca primu vorbitoriu ia cuventulu Ed. Horn. Ministrulu — presedinte conte M. Lónyay asterne articolii de lege despre dreptulu de venatu si spesele de administratiune ale jurisdictiuniloru pre 1872. Articolulu de lege se publica si tramite casei magnatiloru spre acelasi scopu.

Dupa aceste se continua ordinea dilei, si vorbescu M. Falk, M. Jókay si Prileszky.

In sedinti'a din 20 Februaru a casei deputatiloru vorbesce, dupa une-altele, la ordinea dilei respective continuarea desbaterei de ieri, Helfi, Simonyi si K. Ghyczy. Contele Lónyay inca voiesce a vorbi, lu impedea inse stângă, de ore-ce timpul e déjà inaintatu. Presedintele incheia sedinti'a prin declararea ca ministru-presedintele va vorbi mâne naintea votărei.

In sedinti'a din 21 Februaru a casei deputatiloru se cetesce si autentica mai întâiu protocolulu

sedintiei precedente. Dupa aceea provó a presedintele cas'a a conveni pre Domineca la 10 ore in sectioni pentru de a pertracta unele obiecte momentóse.

Ministrulu de justitia raspunde la o interpelatiune a lui C. Bobory in privinti'a omagiului, care de si in lege e abrogatu totusi de unele tribunale se mai dejuceca.

La obiectulu ordinii dilei adeca in caus'a bancei vorbesce ministrulu—presedinte Lónyay cu a carui cuventare se desbaterea si fini. Se primesce in afacerea bancei proiectulu de conclusu alui Trefort care suna: „ministrulu de financia se insarcineza a se pune in atingere cu ministrulu de financia a regatelor si tieriloru reprezentate in reichsratu, a elabora in contielegere cu acésta unu proiectu de lege despre modulu de regulare a valutei si alo ascerne legislativei; 2) a se ingrigi cá pâna atunci pâna se póte face acésta, comunicatiunea bancnotelor sa-si capete in tíera unu organu centralu, a carui directiune se procéda independinte in íntielesulu statuteloru aprobânde la tempulu seu prin legislativa, sub supraveghierea legale si control'a regimului ung. si care organu sa dispuna de sumele corespundietóre acoperirii recerintiei reale de creditu a tieriloru corónei unguresci.“

Socotelile finali ascernte de curtea suprema de comptabilitate se tramita dupa o desbatere scurta comitetulu financiau, cu ce sedinti'a se incheia.

Sinodulu parochialu in Resinari.

Resinari in 14 Februaru c. v.

Sinodulu parochialu prescriu in § 12 alu statutulu organicu s'au tienutu la noi aici Domineca in 30 Ianuariu si 6 Fauru, fiindu presedinte parintele Ioanu Bratu, íer' notariu invetiatiu Comanu Hambasiu, si Danu Hambasiu.

Deschidendu-se sinodulu dupa seversirea prescrielor in § 8 alu stat. creg invetiatiu Petru Bancila face propunere cá sa se alega o comisiune de patru membri, cari nu figurédia in comitetulu parochialu spre a revedé atátu agendele comitetatui parochialu, cátu si computulu despre venitul si cheltuecele ambelor biserici, precum si a fondulu scólei.

Dlu Petru Brotea este de parere ca mai întâiu sa se cetesca agendele comitetulu precum si computulu, apoi sa se pertracteie propunerea lui P. Bancila. Parintele catichetu Drocu, cá notariu alu comitetulu parochialu provocatu de parintele presedinte alu comitetulu cetesce unele agende ale comitetulu, íer' epítropulu B. Cioranu computulu. Dupa seversirea acéstaia p. presedinte pune la desbatere propunerea lui P. Bancila care se si primesce alegandu-se de membrii ai comisiunei dlu P. Broté, C. Vidriginu, B. Dancasiu si P. Bancila. —

Dlu P. Broté postesce pre p. presedinte cá se dea cetire ordinatiunei v. consistoriulu archidiececanu in privinti'a concluselor nostre sinodale din anul trecut, ce prin unu notariu alu sinodulu se si face — Dupa cetirea acésta dlu P. Broté interpelédia pre p. Sav'a Popoviciu cá presedinte alu comitetulu parochialu, ca ce au fostu caus'a de conclusele sinodulu nostru din anul trecut aprobatu de Ven. consistoriu archidiececanu inca din luna lui Aprilie a. tr. privitóre la inchiderea cimiteriului, precum si mediolócele pentru sustinerea moralitátiei, si desradacinarea datineloru stângace si a desfranarei, pna acum nu s'au pus in lucrare. P. Sav'a Popoviciu postesce pre P. Drocu cá sa cetesca o recusatiune, care o aru fi adresatu cátra oficiulu comunalu pentru inchiderea Cimiteriului in 22 Decembre 1871, la care dlu P. Broté declara ca cu responsulu acésta nu este mulțimitu si la tempulu seu va face in privinti'a ast'a o propunere deosebita. Dupa acea totu dlu P. Broté interpelédia pre P. S. Popoviciu ca avendu in vedere cumca in vér'a trecuta catichisatiunea cu adultii nu s'au pututu tienea regulatu, fiindu ca nu au fostu cercetata, s'au numai de 10—15 tineri, pentru ce comitetulu parochialu nu au pus ordinatiunea Ven. consistoriu archidiececanu pentru silirea tinerilor la cercetarea catichisatiei prin pedepse mici de bani in lucrare. P. S. Popoviciu raspunde ca o asemenea ordinatiune nu-i este cunoscuta. Dlu P. Broté afirma cumca acésta ordinatiune s'au cetitu in decursulu verei trecute aci in biserica. Pre cându se vorbea aceste apare si parintele E. Cioranu in sinodu si dechiera ca densulu au cetitu memorat'a ordinatiune in biserica, inse sil'a prin pedepse banale nu au fostu cuprinse intrens'a, acestea le au adaogatu singuru dela sine, pentru cá sa se indemne tinerii la cercetare catichisatiei.

P. Catichetu I. Drocu face propunerea pentru impartirea parochiei vacante, respective reducerea poporului la 4 parochii, si este de parere ca comitetulu parochialu sa se insarcineie cu ducerea in deplinire a acestei impartiri. P. Bancila consimte cu acésta propunere inse cu acea modificare, cá impartirea nu comitetulu parochialu, ci o comisiune sa o faca; propunerea se primesce si se alege de membri a acestei comisiuni toti preotii, apoi B. Cioranu P. Bancila, P. Hodrea C. Vidriginu si B. Dancasiu.

Dlu P. Brotea face propunere pentru infiintarea unei scoli practice pentru meseriasi in Resinari, care propunere se si primesce cu unanimitate.

(Propunerea s'au publicatu in „Tel. Rom.“ nr. 12) Pre cându motiva dlu P. Brotea propunerea sea unu preotu seversiesce totu aci in biserica, unde se tiene sinodulu, botezulu la 2 prunci, a caroru típete conturba atátu liniscea cátu si atentiunea sinodulu.

B. Hodrea propune, din cauza ca invetiatiorea dsiór'a A. P. Bratu fiindu alésa nu de sinodu ei de

FOISIÓRA.

Zon'a arctica (s'eu zon'a nordica).

Fiindu ca nu de corendu s'a aretatu unu fenomenu naturalu, lumin'a borala s'eu polara, si fiindu ca afara de o scurta amintire despre aretarea acéstu fenomenu nu amu scrisu nimic'a, credemu ca vomu face o placere publiculu cetitoriu déca vomu reproduce in cele urmátóre unu articulu, dupa aprecierea nóstra, f'orte instructivu, in privinti'a aretárei susu amintite. —

Eata articulu pre care noi lu traducemu din „Herm. Ztg.“:

Cátu este de atragétorie si de avuta de frumseti si de producte din lumea animaleloru si a plantelor zon'a cea calda a globulu nostru, asiá de posomorita, asiá de ingrozitoru pustia si in adeveru amortitórie este zon'a polara, adeca atátu cea nordica s'eu arctica cátu si cea sudica s'eu antiarctica. Cea din urma este mai intunecata, mai infiorátorie, pentru ca dovedesce cu multu mai putiena viétia, cá zon'a polara dela média nópte. In acésta din urma se afla urme de colonii omenesci pâna susu aprópe de polu. Numai in gradurile de latime, ce suntu mai aprópe de polu, disparu, dupa cunoscintiele de pâna acum, tóte urmele si asiá nunt'a natura „mórta“ este acolo singura domnitóre.

Dara ce se vede acolo? nimic'a alt'a decâtu tienuturi f'orte estinse acoperite cu ghiatia, asiedata între coline si munti, cari constau ierasi numai din masse de ghiatia. Si dupa acestea se afla unu

aeru plinu de nuori turburi si intunecati, cari acopere tienutulu acésta uriasu de ghiatia cá unu parete infioratori. Acestu acoperementu de nuori numai pré arare ori se da in laturi, pentru cá sa faca cu potintia vederea steleloru, cari stele apoi asiá luminédia si schinteiescu de limpede, cá nicairi pre pamentu; in astfelu de casuri inse urmédia unu astfelu de frigu, incátu lupii polari incepu a urlá, alcoholulu si argintulu viu inghiatia si viétia animalica este amenintata cu perire. Cu tóte acestea neobositulu omu nu se intimidá, elu crede ca este o necesitate indispensabile de a cunósce polulu nordicu, elu sperédia a descoperi pre calea acésta unu drumu scurtu spre Asi'a si de aceea expeditiunile cele nenorocite de pâna acum nu-lu retienu de a încercá expeditiuni nóue, chiaru si sciindu, ca unu antecesoru precum d. e. capitanulu Franklinu dimpreuna cu socii sei si-au gasitu mórtea in o astfelu de expeditiune.

Zon'a acésta de ghiatia pre l'anga totu ce are ea ingroditoru, monotonu si pustiu, are ierasi insusiri, ce escita interesulu omulu eugetatoriu in o mesura f'orte mare, asiá d. e. diu'a ce durédia 6 luni, si nóptea ierasi de 6 luni si altelu. Mai surprindietórie inse decâtu tóte suntu fenomenele luminei borale, a caroru radie estreme petrundu cáte odata, cum au fostu si in anul acésta, pâna la noi, asiá incátu si noi le potemu vedea cáte odata. Nimenu nu e in stare sa esplice fenomenulu acésta. Nici unu fisicu nu e in stare sa spuna cá n d u si o u m se va aretá o astfelu de lumina; nimeni nu e in stare nici pre departe a presimti cátu

va durá si in ce forma se va aretá o astfelu de lumina. —

Si formele acestea suntu f'orte schimbacióse, pentru ca lumin'a borala s'eu nordica cáte odata se arata cá unu curcubeu albu s'eu suru, de alta data iéra cá o radia ce se radica intogmai cá cód'a unui cometu mare, une-ori aparu cáte dóce, trei, patru pâna in siepte radie de acestea, cari se intrunescu si iau form'a unui sнопu de radie, carele in partea din josu este galbena limpede s'eu in par'a focului si apoi in cursulu mai departe devine totu mai rosia, asiá incátu verfurile radielor adese ori suntu in fati'a s'angelui*), carea fatia (colóre) trecendu in violetu se pierde pre urma in intunereculu cecriului nopturnu. —

Mai frumósa este aratarea acésta, cându erumpe auror'a borala s'eu lumin'a polara in arcu rosietice cá de focu. La inceputu arculu nu este mai mare decâtu alu lunei cându resare. Din minuta in minuta inse arculu cresce si in cele din urma se inaltia asiá de tare, incátu ajunge la inaltimea de 20 pâna 40 graduri. Aspectulu fenomenulu este celu alu unui sóre de o marime estr'a-ordinaria; se pare privitoriulu ca se deschide o pórtá de jaratecu ardiendu; interesulu celu mai mare lu escita fenomenulu inse atunci, cându din arculu acésta incepu a se desvoltá radie, cari purcedu din mijloculu acestei lumini si se respândescu departe pre firmamentu. —

Mai este si unu altu felu de lumina polara,

*) De aceea credint'a desiarta ca fenomenele acestea profetiescu resbele s'angeróse.

representanții a comunala este de Ven. consistoriu archidieceșanu întârita numai provisoriu, că alegerea acéști a sa se ratifice și de sinodu, care propunere sinodului unanimo o primesce. Presidiulu pre tempulu pertractări acestui obiectu, fiindu ca p. Bratu este tatálu invetiătoarei, l'au dusu p. E. Cioranu.

P. presiedinte I. Bratu impartesiesce sinodului o cerere primita sub decursulu st. liturgii in care 5 parochiani pretindu că sinodulu astadi sa se tienă la biserică cea vechia. — Dupa cetire cei mai multi membri presenti și esprima neplacerea asupr'a acestei pretensiuni necuviincioșe, subscrisa de Iacobu Ciuceanu, N. Ciuceanu, Maniu Drocu, Oprea Brote și Maniu Vidrighinu. — Domnulu Petru Brote vedindu aceste, face propunerea: ca cererea memorata fiindu lipsita de ori-ce temein, de vreme ce biserică la S. Treime in care se afla acum sinodulu este mai spațioasă și mai apta pentru tienerea sinodului decâtu cea vechia, nu este de consideratu. Sinodulu primesce propunerea acéști a unanimo. Ear p. presiedinte la propunerea dlui P. Brote fiindu tempulu inaintatu radica siedintia, și anușia continuarea sinodului pre Duminec'a viitoare adeca in 6 Fauru 1872, totu in biserică S. Treimi.

In 6 Fauru s'au continuatu siedintia sinodului parochialu dupa finirea st. liturgii totu in biserică S. Treimi sub presidiulu ordinariu și totu cu notarii susu insemnati. Dupa deschiderea siedintiei dlui P. Brote că membru și referinte alu comisiunei alese in Duminec'a trecuta pentru revedere atatu a acteloru cătu și a computului, aduce la cunoșcintia sinodului următoarele:

Comisiunea aléșă pentru revedere a actelor și a computului au aflatu:

I. In actele comitetului paroch.

1. Ca comitetulu parochialu nu scrie siedintiele sele intrunu protocolu legatu, ci numai pre câte o cōla de harbia, care lesne se pōte perde.

2. Ca la adunările comitetului parochialu au participatu totu-dēnn'a și epitropi, care fapta nu este fundata in Statutul organicu.

3. Ca comitetulu parochialu nu au tienutu siedintia prescisa in Stat. org. cu finea lunei lui Iuliu ci cea dintăiu siedintia numai in 17 Octomvre 1871.

4. Ca comitetulu parochialu conclusele sinodului din anulu trecut privitor la inchiderea cimiteriului, sustinerea moralității și religiosității poporenilor, de-si protocolulu concernentu impreuna cu intarirea ven. consistoriu archidieceșanu i s'au inmanuatu, par. presiedinte inca din lun'a lui Maiu a. t. — nu le-au pus in lucrare.

5. Ca la cererea directiunei scolare pentru silirea copiilor la cercetarea scōlei precum și repararea scaunelor, a incuitorilor și a altor obiecte scolare trebuincioșe invetiamentului, nu au facutu nimic'a.

la a cărei aratare radiele nu stau in locu, ci se misca asiă încātu cresc și scadu, sēu se întindu și se contragu și asiă producu unu jocu de lumina, care sēmena cu flacari gigantice sēu cu sageti de focu. Déca auror'a borala îniscita umple spiritulu omului de admiratiune, apoi acéști a trebuie sa crēșca in mesura mare, cându vede lumin'a polara cea datătoare de flacări și versatorie de radie, pentru ca radiele luminei par a fi vii prin miscarea lor cea rapede și saltătoare. —

Admiratiunea și pietatea cătra poteriile naturii devine inse atunci și mai mare, cându, dupa cum afirma mai multi calatori, flacarile și radiele aceștea se facu pre lānga paraituri sēu pre lānga o durditura care sēmana cu cea a tunetului din departare. In astu-feliu de casuri și celu mai cutediatoriu, precum și celu mai indiferentu, absorbitu de aspectulu, și petrunsu de sublimitatea fenomenului, sta smeritu, pentru ca vede, aude, tremura de miscarea interna ce o simte și pre lānga tōte acestea cu tōta sciintia omenēșca trebuie sa mărturisēșca, ca se afla inaintea unei enigme, carea numai atunci și va află pre Edipulu sēu, cându va fi cu potintia omului sa calce pre asediatur'a polului. La inceputu, și cu deosebire dupa ce au cunoscutu omenii electricitatea, eugetara ca lumin'a polara nu e altu ceva, decâtu o lumina electrica, carea se produce prin gramadire pre multa de fluidu electricu, asiă că și fulgerulu, și ca sgomotulu ce se aude nu e altu cev'a, decâtu o paraitura potentiata, precum este cea dela disculu electricu cându se producu scantei.

Dupa parerea noastră inse auror'a borala are mai putinu de a face cu electricitatea, decâtu cu

6. Ca intrebarea escata intre comitetu și directiunea scōlei in privintia detorintiei invetiitorilor de a cântă in biserică și a deprinde pre scolari la cântări și cetire in biserică, au lasat'o nedeslegata. —

7. Ca comitetulu bisericescu nu au asternutu sinodului nici unu reportu generalu despre averea miscătoare și nemiscătoare a bisericii și scōlei precum nici unu proiectu de bugetu despre spesele viitoare ale bisericii și scōlei.

II. In computulu despre venitulu ambelor biserici și alu scōlei.

a) Restulu cassei ambelor biserici cu finea anului 1870 au fostu 468 fl. 62 1/2 xr.

b) Cheltuiel'a ambelor biserici pre anulu 1871 au fostu 946 fl. 17 xr.

c) Crescerea capitalului pre anulu 1871 470 fl. —

Iera capitalulu ambelor biserici și alu fondului scōlei cu finea anului 1871 consta din 6273 fl. 97 xr. intre care fondulu scōlei 1077 fl. 10 xr.

d) Ca inventariulu prescisu de Statut. org. despre averea miscătoare a parochiei și a scōlei la epitropie nu se afla.

e) Ca 2 obligatiuni primite in datoriile dela biserică vechia lipsescu; iera altele mai multe se afla neintabulate prin urmare bani nesiguri. —

f) Ca unii datornici se afla de mai multi ani cu interesurile (cametele) neplatite.

g) Ca fondulu scōlei in contr'a decisiunei sinodului trecut, se afla elocatu nu pre ipotece sigure, ci la societatea de imprumutu de aici fără nici o garantia. —

Deci comisiunea face următoarele propuneri:

1. Sinodulu insarcineza pre comitetulu parochialu sa pōrte de grije că numai decâtu sa se faca inventariulu despre tōta averea miscătoare și nemiscătoare a parochiei in exemplariile prescise de lege.

2. Ca comitetulu parochialu sa faca numai decâtu pasii cuvinetosi pentru intabularea obligatiunilor pre ipotece sigure.

3. Dela acei'a carii se afla cu interesurile (cametele) in restantie numai decâtu sa se incasadie, fiindu de lipsa și pre cale judecatorēșca, iera care in viitoru nu voru platī la tempulu sēu sa li se anuntia capitalulu.

4. Bani carii se afla la societatea de in prumutu de aici, déca nu voru voi singuratici ei membri sa-i intabuledie pre ipotece sigure, sa se incasaze și sa se administreze dopa conclusulu sinodului din anulu 1871. —

(Va urmă.)

magnetismulu pamentului și de aceea ea este privita de o „tempestate magnetica.“ Inainte de aparerea unei astu-felii de lumina borale trebuie asiă dara că sa se gramadēșca o catatime de fluidu magneticu la polulu nordicu, carea apoi, dupa marimea gramadirei și devine o lumina mai mare, și dupa cum este cursulu luminei mai putinu sēu mai multu, producu și unu sgomotu mai tare sēu mai debilu. De si o astu-feliu de explicare inca nu este argumentata de ajunsu, are totusi unele verosimilități, pentruca la poli este unu ce estr'a-ordinariu, o potere deosebita, pre carea noi o cunōșcemu prin unu obiectu de totu mieu, adeca prin aculu magneticu și carea, dupa cum scie ori cine arata totu dénn'a spre poli suferindu numai atunci unele declinari, déca prin influintiile laterali se impedează nisuintia acului magneticu. —

Cum se desvōlta inse poterea acéști a sēu pōte mai dreptu, materi'a acéști a, cum se gramadesce și cum se aprinde etc. la poli acéști a precum s'au amenlitu, e unu ce rezervatu scrutariloru mai tardie. Intr'aceea noi sa ne bucrāmu de fenomenulu acéști a miraculosu și sa recunōșcemu intrensulu grandēti'a naturii, carea nu obosescu nici odata și nicairi; sa ne delectāmu la lumin'a, carea ni arata poterea ei in unu modu asiă de admirabilu in intunecimea și in ghiati'a polului, și se multiemimu acoloru calatori cari, pre lānga ostenelele lor nespuse ne au adusu in apropierea noastră aceste icōne, pre cari noi numai in tempuri estr'a-ordinarie și din o departare lōrta mare le potemu privi.

Varietăți.

*** Vine postul, „Albin'a“ face pocăintia. In Duminec'a fiului perdutu, a dōn'a dela cea a vamesiului și farișeului vine „Albin'a“, preserandusi cenusie pre capu și dicendu: Dōmne noi nu suntemu că celalti omeni și cu deosebire că cei dela „T.R.“! Noi lādāmu de dōne ori și de trei ori pre septāmana pre dlu Babesiu, facemu priculiciade, prin cari atragemu risulu deadreptulu asupr'a noastră, dāmu cu profusiune la injuraturi totoror, celor ce nu se plăcă nōne și coditiiloru nōstre dela Sibiu și Brasiov și cari cu sele astēpta sa intre că nisce slugi bune și credincioșe intru bucuria stapanului lor și de aceea noi nu credemu ca si a cēști a pre cari noi i deprețimimu sa scie mângi diurnale, precum ne succede nōne încātu punemu lumea in nimire cu obrasnicia nōstra etc. etc. cu carea ne silimu a intunecă și meritele altor barbat, cari nu suntu că noi, și a suci lucrurile spre a face pre lume sa le crēda altfelu și nu precum suntu. Odata in fanatismulu nostru amu mersu pre departe, dara numai in comparatiune cu lucrurile omenilor sanatosi la minte, nu inse in asemenare cu ale nōstre, care abia le pōte cineva alege unele de altele și pentru acēșta ne pocāimu! De sicuru noi nu o faceamu dara gurile rele incepusera sa vorbēșca, și apoi de! că si acum, cându 'ti e frica ca se misca leulu, noi bietele volpi ce sa facemu? sa cugetāmu la meseria nōstra, sa nu ni se angustedie.

Acum inse nu vomu mai crede nimic'a, noi, cari nu avemu altu interesu decâtu numi celu generalu și comunu, adeca: de ai mângi pre toti; iera déca cum-va nu va succede acéști a — atunci, atunci s'aru nasce o alta intrebare.

*** Vindecarea galbezei oilor. Din Lipov'a 1/13 Febr. se comunica in „Albin'a“ Nr. 11 a. c. dintr'unu colindariu vechiu intocm'a: Lécu fotositoriu improtiv'a galbezei oilor, din care noi estragemu următoarele:

Dofortia improtiv'a galbezei oilor.

Sa se ia 2 lb. apa de arama sēu galitia (Kupferwasser, aqua cupri); 2 lb. pétra pucioasă; 2 lb. sementie — bōmbe — de „dafinu“ (Lorbersaamen, Laurus); 2 lb. frundie de „arinu“ (Erle oder Eller, Alnus glutinosa); 7 radecine (bucati) de ierba (ce se chiama Farrenkraut, filix major); tōte acestea se potu cere la macaru ce „apoteca“ și se voru află Aceștea trebuie sa se usce in cuptoriu, dupa ce se va scōte pânea (pit'a.)

Dupa acéști a inca sa se mai ia pre de dōne ori atāt'a ierba de galbéza (Egelkraut) uscata. Mai pre urma sa se ia la acestea si 4—5 lb. de gainati uscatu (gunoi de gaini). Aceștea tōte sa se faca prafu (pulbere) și sa se amestece cu 40—50 lb de sare, și apoi sa se dea oilor celor galbagioșe dintru acēșta saratura numai atāt'a odata, cătu aru vrē se manance, și tōta galbéza va perī.

Inse este a se luă sēm'a, că oile in diu'a aceea, in care vrea cinev'a sa le dea acēșta saratura, deminēti'a mai inainte bine sa se adape, fiindu ca dopa ce voru mănca acēșta saratura, atāt'u intr'aceea di, precum si intr'a dōn'a di, va trebui bine sa se padēșca se nu bé apa, căci altmitrelea nu numai nu va fōsi acestu lécu, ci la multe dintre ele va aduce și mōrte.

La 8 dile dopa acēșta leuire, pōte sa se ucida oia aceea, care se socotesce dintre tōte mai galbagioșă, și aflandu-se dōra inca intre maruntele ci de acelu feliu de galbéza, atunce sa se mai dea inca odata acea saratura (inse totu cu luare de sēma că sa nu bé apa), și se voru vindecă tōte de buna sēma.

Acéști a dofortia dobandind'o amu eugetatatu se facu prob'a, ci pentru ca prescriptia aceea suna pentru mai mare turma de oi, eu acēșta proportia amu facutu pentru 100 de oi, adica amu luat:

3 loti apa de arama,
3 loti pétra pucioasă,
3 loti sementie de dafinu,
3 loti muguri de „arinu“ (pentru ca frundie n'amu aflatu nici in apoteca, nici in padure),
3 loti ierba filice (Farrenkraut, filix major),
fiinduca radecina in apoteca n'amu aflatu,
6 loti de ierba de galbéza (Egelkraut).

Aceștea tōte le amu cumperatu din apoteca cu 46 cr., apoi amu luat 6 loti de gainati și dopa ce s'a scosu pânea le amu bagatu in cuptoriu pre o scandura, (afara de apa de arama și de pétra

puțioasă, ca acestea s'arū si topitu) si uscandule bine, le amu facutu prafu, si amestecandule bine cu 6 lb. de sare meruntă macinata, amu adapatu oile si inchidiendule in staulu, li amu presaratu din saratur'a aceea prin tróce, atât'a câtu au potutu linge, din carea saturandu-se, curendu au inceputu a stă tiépane in picióre, a tremurá, a inholbá ochii, a lasá capulu in josu, ba si a picá la pamentu, de eugelamu, ca dora tóte voru perí. Ci preste pucinu tempu, au inceputu oile a mánca si a si vesele, numai ce se siliau tare a esi din staulu, ci eu le amu paditu bine, de n'au mersu la apa in dóu'a dile.

Dupa 8 díle, iéra li amu datu totu cu acea padia din saratur'a aceea, si n'au picalu din oile mele altele, fára numai acelea, cari mai inainte au fostu slabitu cu totulu. Si intre acelea inca n'a fostu atât'a galbéza, cata in cele ce picasera mai inainte de a le lecuí, si galbéz'a, care s'au aflatu intre acestea, inca erá galbina, si fára de putere, asiá incátu pecurariulu dicea, ca nu de galbéza au peritu, ci de slabe.

Acestu lécu trebuie datu oiloru indata câtu se onnoscu, ca suntu stricate de galbéza. Si de va observá mai tardiu nescine bół'a acést'a in oi, le póte lecuí in ori-ce tempu, netemendu-se, ca voru lapedá; eu inca le amu lecuítu cu o septemána inainte de fetatu, si nici un'a n'a lapedatu. Inse trebuie luatú sém'a, cá sa nu se lecuíesca pre plóie, sém in staulu unde este néua, ca plóia si néua lingundu-o, li póte aduce perire.

Despre bunatatea si folosulu lécului acestui'a fia-cine póte fi incredintiatu, pentru ca oile mele, cari au fostu gusiate si incepéu a slabí, s'au vindecatu si acum se ingrasie. Dér' mai vertosu din acést'a poti culege folosulu lécului acestui'a, ca pecurariulu celu ce au galbezitu turm'a, au avutu 19 oi, si numai un'a i a remasu; asisderea unu veru alu lui a avutu 24 de oi, si tóte au peritu, pentru ca n'a vrutu sa le lecuésca.

**** Zestre a.** Unu tata care voia sa marite pre fiic'a sea, spunea pretutindeni ca-i da de zestre, 300,000 de lei.

Mai multi pretendenti se aretara atrasi de o asemenea zestre. Dupa mai multe cercetări alegerea i cadíu pre un june comerciantu si in predia nuntiei, parintele chiamá pre viitoriulu seu ginero in cabinetulu seu:

— Amiculu meu, i díse elu, voiescu sa-ti predau zestreá ficei mele.

Cum! asiá de curendu?

Dara cu tóta acést'a aperature desinteresata, tatalu insista si presinta junelui o cóla de harthia; pre care erau scrise mai multe cifre.

— Eata díse elu, zestreá ficei mele

cetesce.

Eata ce cuprinde ea:

Zestreá ficei mele.

Educatiunea ingrijite, spiritulu justu, simtieminte drepte; acést'a valoréza negresitu

Fiic'a mea nu e cocheta, si acést'a calitate se póte pretiui.

Ea e virtósa, iconóma, iubesce ordinea si e in stare sa-si cârmuiésca cas'a.

Ei nu-i placu balurile, teatrurile si petrecerile sgomotóse, ceea ce se póte pretiui intr'o casatoria cu.

Este indemanatica, muncitóre; n'are trebuintia de cusatoresu si modiste, ceea ce e o economie de celu putinu.

In fine i dau 30,000, de franci mai multu decátu aru face o stare intréga la o femeu cu calitáti contrarie acelor'a ce recunosc in fiic'a mea.

Totalu lei 300,000.

Junele, care parea cam amagitu in speranti'a sea dupa acést'a lectura, intielese cu tóte acestea lectiunea ce voia ai dá socru-sen: elu profitá de dens'a, se insoti cu fiic'a sea si fu prea multiu-mitu.

Elu e astadi bogatu, fericitu si consideratu in comerciul, in care, gracia activitáti si economiei femeii seale, isbuti a dobândi stim'a si starea.

Concursu.

Nimicindu-se alegerea de protopresbiteru la protopresbiteratu gr. or. rom. din tractulu Siriei (Világos) tienuta in 16 Octobre 1871 — pentru ocuparea postulu de protopresbiteru la acestu protopresbiteratu, cu acést'a se deschide concursu nou.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu urmátorele:

a) Veniturile parochiei protopresbiterale din Siri'a, precum un'a sesiune de pamentu aratoriu, birulu. si tacsele parochiale.

b) Dela preotii gr. or. din tractulu protopresbiteralu, birulu in gráu a) 5 mesuri dela fia-carele preotu.

e) Tacsele stolare a) 1 fl. pentru fia-care sedula matrimoniala.

Doritorii de a concurge pentru ocuparea acestui postu suntu datari a dovedi cu documente valide.

1. Conformu dispusetiunei stat. org. cumca suntu apti si bine meritati pre terenulu bisericescu, avendu aptitudinea a o documentá cu atestatu din partea jurisdictiui.

nei diecesano competente.

2. Ca suntu meritati pre terenulu scolariu, literariu, si politicu-natiunalu.

3. Conformu decisiunei aduse in sinodulu eparchialu aradanu din anulu 1871 sub numerii 32 si 39. — recurentii sa dovedesca cumca pre lánge invetiaturile teologice au studiatu sciintiele juridice seu baremu cele filosofice.

Recurentii au a substerne recursele lor instruate cu documentele pofite — pána la 12 Martiu 1872 st. v. adresandu-le si tramitiendu-le comitetului protopresbiteralu gr. or tractulu in Siri'a-romána (O. Világos) comitatulu Aradu in Ungari'a.

Datu din siedinti'a comitetului protopresbiteralu a tractului Siriei tienuta la 7 Fauru 1872 st. v.

In contielegere cu comisariulu consistorialu

Rrvd. domnu Iosifu Belesiu.

Comitetulu protopresbiteralu alu Siriei

(1—3)

Anunciu.

Se escrie o tratare de ofertu despre liferarea a 700 stángini de lemne de arsu, in partie de câte 100 stángini, berariei Orlatiane in tempulu dela 1 Aprile 1872 pána la finea lui Martiu 1873.

Conditiiunile se potu vedea la administratiunea berariei orlatiane si in comptoarulu berariei orlatiane de actii (suburbiulu Iosefinu; cas'a la „Regele Ungariei“).

Cu terminulu pána la 20 Martiu 1872.

Consiliulu administrativu.

(1—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 19 Februariu (2 Mart.) 1872.

Metalicele 5%	64	60
Metalicele 5% Maiu si Novemb.	64	60
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	72	—
Imprumutulu de statu din 1860	105	—
Actiuni de banca	617	—
Actiuni de creditu	353	—
London	112	15
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	90
„ „ „ Temisioreno	78	—
„ „ „ Ardelenesci	77	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	110	25
Galbinu	5	33
Napoleonu d'auru (poli)	8	93

Publicatiune.

Domnii actionari ai

Institutului de creditu si de economii

„ALBIN'A“

suntu invitati prin acést'a cu tóta onórea la adunarea generala constituanta a societátiiei nóstre care se va tiené joi in 142 Martiu a. c. diminéti'a la 10 óre la Sibiu in localitátiile comitetului, strad'a macelariloru Nr. 18, etagiulu I.

OBIECTE DE DELIBERARE:

1. raportulu comitetului;

2. primirea statutului;

3. alegerea Consiliului de administratiune in sensulu § 35. din statute.

Eventualu:

4. A dóu'a emisiune de actiuni.

Biletele de legitimare se scotu la cancelari'a comitetului in diu'a premergátore, cum si in diu'a adunárei pána la 9 óre diminéti'a.

Sibiu, 22 Februariu 1872.

Comitetulu fundatoriu.